

DOCU: SONSBEEK BUITEN DE PERKEN

PANAMARENKO (FILM: JEF CORNELIS)
1971

DOCU: DER FLIEGER

GUSTAV MESMER (FILM: HARTMUT SCHOEN)
1981

WAT ZIE JE?

In het fragment van Jef Cornelis' Sonsbeek buiten de perken zie je Panamarenko die samen met enkele assistenten een zeppelin in de lucht probeert te krijgen. Helaas lukt het niet. Hij legt nadien zijn plannen uit: hij wou van Balen (BE) naar de tentoonstelling in Sonsbeek (NL) vliegen met deze *Aeromodeler*.

In de documentaire Der Flieger wordt Gustav Mesmer, op dat moment reeds een oudere man, gevolgd. In zijn atelier (een schuur) toont hij zijn uitvindingen (een taalmachine). Nadien probeert hij op te stijgen in zijn vliegmachine, nl. een verbouwde fiets.

ENKELE VRAGEN

Zou je graag zelf kunnen vliegen?

Wat is het verschil tussen een outsider kunstenaar en een 'echte kunstenaar'?

Wat is een echte kunstenaar?

Wat zijn de verschillen tussen Panamarenko en Mesmer?

DUIDING

Niet toevallig worden beide films in hetzelfde gebouw getoond. Het onderwerp is namelijk hetzelfde: een (falende) poging tot vliegen. Panamarenko probeert het met een zeppelin, Mesmer met een omgebouwde fiets.

Van Panamarenko had je wellicht al eens gehoord. Hij is een van de meest bekende Belgische hedendaagse kunstenaars. Mesmer is eerder een nobele onbekende. Maar wanneer je beide namen intypt in een zoekmachine, zal je soortelijk werk zien opduiken.

Het werk van Panamarenko wordt wereldwijd geprezen. Hij is een geslaagd kunstenaar.

Het werk van Mesmer werd niet begrepen tijdens zijn leven. Hij werd als een vreemde dromer naar een psychiatrisch ziekenhuis doorverwezen, waar hij pas op zijn 61e werd ontslagen. Hij vond onderdak in een rusthuis, waar hij in een klein atelier alle ruimte kreeg om zijn uitvindingen toch te verwezenlijken. Hij was wellicht gelukkig, maar we kunnen hem geen geslaagd kunstenaar noemen.

Zijn werk wordt vaak onder de categorie Art brut gecategoriseerd. Art brut, of outsider art, is kunst die gemaakt werd buiten de gevestigde kunstorde. Sommige Art brut-kunstenaars leden aan psychische stoornissen en/of verbleven in inrichtingen of gevangenissen.

Een psychisch gevoelige persoon kampt niet enkel met zijn ziekte, maar ook met de vooroordelen die ermee gepaard gaan. In de ogen van zijn medemens heeft hij vaak gefaald. Ook de kunst die hij maakt, wordt anders gecategoriseerd. Een falen van de kunstenaar? Of van de kunstkenner?

TECHNISCHE INFORMATIE

Panamarenko: een fragment over de documentaire over de tentoonstelling "Sonsbeek buiten de perken" door Jef Cornelis.

Mesmer: documentaire gemaakt door regisseur Hartmut Schoen.

OVER DE ARTIEST

Panamarenko (°1940) is een buitengewoon en niet te classificeren individu binnen de hedendaagse kunst. Als kunstenaar, ingenieur, fysicus, uitvinder en visionair heeft hij uitzonderlijk onderzoek gevoerd naar begrippen als ruimte, beweging, vlucht, energie en gravitatie. Zijn werk is een combinatie van artistiek en technologisch experiment, en neemt verschillende vormen aan: vliegtuigen, duikboten, auto's, vliegende tapijten en vogels. Telkens spectaculaire constructies van vreemde schoonheid, tegelijk speels en indrukwekkend (naar: <http://www.panamarenko.be/home.php>).

Gustav Mesmer (°1903 - †1994) was een Duitse uitvinder bekend om zijn experimentele, door mensenkracht aangedreven vliegmachines. Op basis van tekeningen en maquettes maakte hij levensgrote vliegtuigen die hij persoonlijk uittestte. Zijn herhaaldelijke pogingen om te vliegen in de Lautervallei bezorgden hem de bijnaam 'Icarus van het Lauterdal'. Mesmer verbleef 35 jaar in een psychiatrisch ziekenhuis.

MEER ONLINE

<http://www.panamarenko.be/home.php>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Art_brut_\(kunst\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Art_brut_(kunst))

<http://gustavmesmer.de/>